

SUMMARY

Ternavska Tetiana. Volunteering activities as a way to professional self-determination of a future social worker.

The article presents the theoretical justification and analysis of volunteering activities as a way to professional self-determination of a future social worker. It was determined that for a harmonious development of a future social worker and awareness of a first-year student of his/her professional realization it is necessary: to participate actively in volunteering activities (organizing and conducting fundraisers, special assistance, animators actions); personal assistance in finding and transferring funds to people who need them (search for sponsors, patrons, caring people); creation and implementation of scientific-practical projects in social work; fulfilment of such functions as a mentor, an assistant (for people, groups, societies, and associations) as required.

The study used the following research methods: theoretical (analysis of scientific and methodological literature on the problems of defining the professional competence of a social worker and aspects of volunteering activities to find out the state of elaboration of the researched problem and definition of concepts and categories; generalization and prediction in the formulation of conclusions and rationale of volunteering activities as a way of professional self-determination of a future social worker); empirical (pedagogical supervision over the organization of volunteering activities and professional skills of future social workers).

It is proved that a social worker, as any other person can perform the functions of the volunteer, but he/she does it professionally, which corresponds the education he/she gained. It is indicated that volunteer participation in the social life of the Institute, city, country, provides professional self-determination, personal fulfillment, and moral-spiritual development of the student's individual and enables him/her to feel a competent, important, needed, fulfilled professional.

On the perspective of ongoing academic research, we would like to mention that the social project "Make a child's dream real" will continue to its full extent according to volunteers' organizational capabilities and the involvement capacities of the new participants to broaden the direction of the students' volunteerism. For today there are creative students' sketches of social ad being worked out, for the purpose of drawing attention to problems of kids with cancer and help to patients of hematological department of Kirovograd regional pediatric hospital.

Key words: *volunteer, volunteer movement, volunteering activities, social worker, social educator, professional self-determination, social project, charitable assistance.*

УДК 378:373.3.011.3-051]:7

Людмила Федорова

Криворізький державний
педагогічний університет

ORCID ID 0000-0002-3794-1571

DOI 10.24139/2312-5993/2017.02/159-170

ОСНОВНІ ОРІЄНТИРИ ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВИТИ

У статті акцентовано увагу на професійній підготовці вчителів початкової школи, виходячи з сучасної моделі компетентності, розробленої Дж. Равеном.

Також розкривається поняття «компетентність» та питання професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів.

Крім того, визначені складові естетичної компетентності, а також питання, які має охоплювати естетична спрямованість сучасного вчителя.

Особливої уваги, на нашу думку, заслуговує компетентнісний підхід у визначенні естетичних орієнтирів щодо підготовки фахівців для початкової школи.

Ключові слова: *учитель початкової школи, професійна підготовка майбутнього вчителя, компетентність, компетентнісний підхід, естетика, естетична компетентність учителя, естетичні якості учнів, естетичні орієнтири, квілінг.*

Постановка проблеми. Підготовка вчителя в умовах сьогодення – проблема сучасна та актуальна, не лише для суспільства, а й для вищої педагогічної школи зокрема. Сучасний учитель початкових класів має бути теоретично та практично підготовленим, освіченим і компетентним у різних галузях науки, здатним до узагальнення практичного досвіду та вмілого його використання у професійній педагогічній діяльності. Крім того, учитель, який працює з найменшими у школі учнями, повинен володіти різними формами та методами організації та проведення уроків, на яких здебільшого переважає засвоєння теоретичного матеріалу, а й обов'язково організовувати та проводити уроки компетентісно орієнтовані, художньо та естетично забарвлені, емоційно насичені й цікаві, що сприятимуть ефективному сприйняттю навчального матеріалу, формуванню внутрішнього плану дій, довільним процесам і рефлексії.

Одним із найбільш ефективних шляхів такої підготовки фахівців для початкової школи є реалізація естетичних орієнтирів (зразків), пов'язаних із формуванням естетичної компетентності вчителя.

Саме естетичні аспекти праці вчителя початкової школи набувають певного значення. Коли мова йде про духовні цінності, психологічну культуру, красу природи, через життя, естетику процесів професійної діяльності вчителя початкової школи.

Вирішенню окреслених вище завдань сприяють інтегровані (природознавство, трудове навчання, українська мова, література, читання, музичне й образотворче мистецтво) та самостійні уроки художньої праці, декоративно-прикладного мистецтва та розвитку, що реалізуються в сучасній початковій школі. У зв'язку з цим учитель-професіонал має бути естетично орієнтованим і естетично компетентним.

Трансформація знань, умінь і навичок у компетентності сприяє як особистісному, так і професійному розвитку майбутніх учителів, які здатні швидко реагувати на зміни в суспільстві та освіті.

Проблеми професійної компетентності детально описані як у дослідженнях зарубіжних, так і в працях українських учених. У контексті нашої роботи найбільш цікавими є праці (А. Г. Асмолова, Н. М. Бібік, Є. В. Бондаревської, І. А. Зимньої, Н. В. Кузьміної, І. Я. Лернера, А. К. Маркової, О. І. Пометун, М. М. Скаткіна, А. В. Хуторського та ін.).

Як справедливо зауважує Л. А. Марцева, очікування суспільства, що стоять наразі перед вищою школою, спрямовані на перехід професійної освіти на новий тип гуманістично-інноваційної освіти, її

конкурентоспроможність у європейському та світовому освітніх просторах, формування покоління фахівців, що будуть захищеними та мобільними на ринку праці. Така позиція вимагає від вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації реалізації основних положень компетентнісного підходу до підготовки молодших спеціалістів [5, 17–18].

Найбільш важливою компетентністю фахівця є його професійна компетентність – індивідуально-психологічна освіта, що охоплює досвід, знання, уміння, психологічну готовність [11, 18].

Аналіз наукових досліджень, багаторічний досвід роботи в педагогічному виші дозволяє стверджувати, що для формування компетентностей майбутніх спеціалістів для початкової освіти необхідно враховувати комплексний, акмеологічний, синергетичний та особистісно-рольовий підходи до педагогічної системи, а також адаптувати й використовувати наукові підходи (теорія поетапного формування розумових дій, теорія розвивального навчання, особистісно-орієнтована модель навчання тощо), що детермінують реалізацію компетентнісного підходу в підготовці спеціалістів.

О. І. Пометун акцентує увагу та тому, що «компетентнісний підхід в освіті» – це «спрямованість освітнього процесу на формування й розвиток основних базових і предметних компетентностей, у результаті чого буде сформована загальна компетентність людини» [8, 65]. У зв'язку з цим важливим постає питання естетичної компетентності та умови її відпрацювання.

Н. Г. Ничкало у «Словнику з професійної освіти» визначає компетентність як «сукупність знань і вмінь, необхідних для професійної діяльності: уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію» [9, 149].

Наприклад: Квілінг (історична довідка). Історія створення квілінгу сягає в далеке минуле. Хоча достовірно походження квілінгу не відоме, вважається, що він з'явився одразу після винайдення паперу, у Китаї в 105 році н.е. Інші джерела стверджують, що квілінг практикувався в Давньому Єгипті. Одне можна сказати напевно – квілінг має дуже багату історію.

Саме слово має англійські коріння і в перекладі означає «пташине перо». І це не випадково. «Цеглинки», які за допомогою цієї техніки роблять з паперу, за формою схожі на пір'я птахів. Також відомо, що середньовічні монахи одним з перших стали створювати квілінг-фігурки, скручували смужки паперу за допомогою пташиного пера [4].

На думку Бутейко В.Г., як засвідчують дані проведеного дослідження, естетична компетентність учителя може мати різну структуру і складатися з декількох компонентів. Найбільш оптимальним можна вважати такий стан естетичної підготовки вчителя, коли в центрі його уваги знаходяться три основні аспекти:

- усвідомлення естетики людини та її розвитку;
- розуміння естетики середовища, у якому перебуває людина;
- розкриття можливостей естетичної діяльності людини [1, 222].

Звернення до естетики людини зумовлено тим, що прекрасне акумулюється передусім у тих якостях, які має в собі людина, які вона розвиває, збагачує, примножує. Сприймаючи прекрасне на власному прикладі та прикладі з життя інших людей, можна пересвідчитися в необхідності й важливості естетичного, його здатності вести людину шляхом самовдосконалення [3].

Для забезпечення педагогічної діяльності, спрямованої на розвиток естетичних якостей учнів, учитель покликаний добре усвідомлювати те, що характеризує естетику людини. Саме тому естетична компетентність учителя має охоплювати такі питання, як:

- краса фізичного розвитку людини;
- краса психічного розвитку людини;
- краса духовного розвитку людини;
- краса творчого розвитку людини.

Учитель покликаний спонукати учнів до активного взаємозв'язку з прекрасним у навколишній дійсності. Але для цього він повинен бути готовим до вказаних дій, глибоко розуміти красу навколишньої дійсності.

Навчальна діяльність у школі повинна бути не лише змістовною, але й виразною, привабливою, такою, що викликає захоплення, позитивні відчуття тощо. Аналогічним чином мають вирішуватися питання організації змістовного дозвілля молоді, її творчості. Для цього працівники школи, організатори навчально-виховної роботи мають бути готовими до усвідомлення естетичного змісту різних видів і напрямів діяльності учнів.

Отже, вище зазначені аспекти вказаної проблеми повинні знайти належне осмислення в сучасній педагогічній практиці. Майбутні вчителі у процесі професійної підготовки повинні отримати необхідні знання, уміння й навички для плідної організації естетичної освіти і виховання дітей та молоді. Маючи належним чином сформовану естетичну компетентність, вони спроможні будуть свідомо ставитися до вирішення вказаної проблеми, наближати дітей до світу прекрасного – у дійсності та мистецтві.

Мета статті. На основі аналізу сучасних досліджень розкрити ефективність реалізації компетентнісного підходу в визначенні естетичних орієнтирів щодо підготовки вчителів для початкової школи.

Методи дослідження. Використання техніки квілінг задля реалізації компетентнісного підходу в підготовці вчителів для початкової школи через формування естетичних орієнтирів на уроках праці.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах ефективність початкової освіти пов'язується з реалізацією компетентнісного підходу. Компетентнісні результати навчання визначено в Державному стандарті

початкової загальної освіти (2016 р.), вимогах до засвоєння програмового змісту з кожного навчального предмета (2016 р.), до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів (2016 р.). Нині постає потреба у визначенні резервів підвищення ефективності навчального процесу на засадах компетентнісного підходу й розкритті механізмів їх використання у професійній діяльності педагогів.

Як свідчать результати аналізу сучасної практики, ефективній реалізації компетентнісного підходу в навчанні молодших школярів сприяють зміни підходів до підготовки і проведення уроку як основної форми організації навчальної діяльності в умовах класно-урочної системи навчання (певне структурування, установлення міжпредметних зв'язків, конструювання на засадах міжпредметної інтеграції).

В умовах сьогодення педагогічна діяльність повинна здійснюватися висококваліфікованими фахівцями, що мають належний рівень компетентності. «Компетентність високого рівня є необхідною умовою задля досягнення значних результатів у будь-якій професії – від прибиральника до керівника міжнародною компанією» [10, 279].

Оригінальна модель компетентності, пов'язана з визнанням визначального, системоутворювального значення ціннісно-мотиваційного вектору особистості в процесі найбільш щільного взаємозв'язку мотивації та мотиваційних здібностей, представлена в дослідженнях почесного професора Единбурзького університету Джона Равена.

Серед основних складників компетентності, представлених Дж. Равеном [10, 280–298], є:

- тенденція до більш чіткого розуміння цінностей та установок щодо конкретної мети;
- тенденція до контролю власної діяльності;
- залучення емоцій до процесу діяльності;
- бажання працювати;
- пошук і використання зворотного зв'язку;
- упевненість у собі;
- самоконтроль;
- адаптивність (відсутність почуття беззахисності);
- самостійність мислення, оригінальність;
- критичне мислення;
- здатність вирішувати складні питання;
- довіра;
- здатність приймати правильні рішення;
- відповідальність;
- бажання працювати разом, взаємодіяти;
- слухати інших;

- прагнення до суб'єктивної оцінки особистісного потенціалу працівників тощо.

Вищезазначені компоненти взаємопов'язані один із одним, можуть використовуватися в певній послідовності задля створення атмосфери доброзичливості, взаємоповаги й діалогу між суб'єктами різних видів діяльності взагалі й педагогічної зокрема. Як нам видається, компетентність застосовується задля досягнення поставленої мети майбутнім учителем початкової школи у своїй професійній діяльності. Формування професіонала – це не лише й не стільки створення сприятливих внутрішніх і зовнішніх умов діяльності, скільки виховання професіонала як особистості. Особливу увагу необхідно зосередити на змістовній характеристиці особистості – її структурі. Для формування особистості вчителя початкової школи головною детермінантою є комплекс моделей поведінки (ролей), що містять у собі високу відповідальність, ініціативу, передачу знань та досвіду, готовність до творчості. На нашу думку, система моделей поведінки – це рольова структура особистості майбутнього вчителя, яка є адекватною специфіці його професійної діяльності.

Аналізуючи різноманітні теоретичні підходи до організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі, нами звернуто увагу на той факт, що в основному науковці розглядають зміст, технології професійної підготовки й окремі аспекти виховання майбутнього фахівця. Наш підхід базується на тому, що головною детермінантою навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі повинна стати рольова модель професійного становлення сучасних фахівців, що ґрунтується на рольовому підході до розвитку особистості та на психологічних закономірностях її особистісно професійного становлення. Технології підготовки вчителя початкових класів (навчання, виховання) також повинні вибудовуватися згідно з даною моделлю.

У контексті вищезазначеного, ефективно вирішення завдань професійного й особистісного становлення майбутніх фахівців потребує нового підходу до організації взаємодії, співпраці учасників освітнього процесу; до розробки та забезпечення програмно-методичного комплексу, спрямованого на саморозвиток і вдосконалення кожного з учасників цього процесу.

На особливу увагу заслуговує компетентнісний підхід у визначенні естетичних орієнтирів щодо підготовки фахівців для початкової школи, а саме виборі гарних, доступних і зрозумілих у сприйнятті та легких у виконанні учнями початкових класів технік. Прикладом може слугувати техніка «квілінг».

За навчальною програмою для загальноосвітніх навчальних закладів України (2016 р.) тема «Квілінг» вивчається у третьому класі.

Для ознайомлення пропонуються такі питання, як: загальні відомості про техніку квілінг; матеріали, інструменти та пристосування для

виготовлення виробів технікою квілінг; основні прийоми роботи й послідовність виготовлення виробів технікою квілінг. Практична робота передбачає виготовлення виробів технікою квілінг.

Державні вимоги до навчальних досягнень учнів з опанування цією темою такі:

- має загальні уявлення про виготовлення аплікацій технікою квілінг;
- розкриває загальні відомості про техніку квілінг;
- добирає матеріали, інструменти та пристосування необхідні для виготовлення виробів технікою квілінг;
- знає основні прийоми роботи й послідовність виготовлення виробів технікою «квілінг»;
- володіє навичками виготовлення виробів технікою «квілінг».

Розподілу навчальних годин за темами програмового матеріалу не передбачається. Учитель має право самостійно розподіляти години з урахуванням матеріально-технічного забезпечення, бажання учнів і традицій регіону [7, 96].

Квілінг – це мистецтво створення різноманітних композицій з тонких різнокольорових паперових стрічок, які скручені в спіралі спеціальним чином. Причому вироби технікою квілінг можуть бути як плоскими, так і мати об'ємні форми.

Про Квілінг – філігранну обробку паперу – було відомо ще в Давньому Єгипті, жителі якого для виготовлення фігурок використовували папірус.

Уважається, що гарні ювелірні вироби ще в 300 – 400-ті роки прикрашалися срібними та золотими дротиками, закрученими навколо стовпів та ваз технікою квілінг. До XII століття це захоплення було дуже популярним. Головним матеріалом для створення виробів був метал, тож коли з'явився папір – легший в обробці, то метали замінили папером. Уперше документально згаданий квілінг у XII столітті, але фактично технікою квілінг прикрашати вироби почали в XVI столітті французькі та італійські черниці. Вони використовували рвані шматочки бібельдруку (особливо тонкий непрозорий папір) та гусяче пір'я, щоб прикрасити релігійні догмати та картини. Саме використання гусячого пір'я породило термін quilling.

Використання паперу було дешевою альтернативою золотої і срібної філіграні. Також цю техніку використовували у створенні медальйонів і кулонів. Саме застосування цієї техніки церквою вплинуло на той факт, що історія квілінгу в цих країнах асоціювалася швидше з культурними подіями, ніж з хобі.

Починаючи з кінця XVI століття, квілінг став досить популярним захопленням у Європі та Англії серед молодих дам. У школах дівчата вивчали квілінг разом із вишиванням. Приклади таких робіт все ще існують із назвою школи та ім'ям дівчинки на звороті.

На деякий час про цю техніку забули.

А вже сучасна історія «квілінгу» має відомості про створення в Англії в 1983 році любителями цього мистецтва справжньої корпорації «Квілінг-союз Англії», куди може написати листа житель будь-якої країни й континенту, щоб отримати пораду або почути думку фахівця про свій новий шедевр. За ініціативою членів цього союзу в 1992 році було організовано проведення першого Міжнародного фестивалю квілінгу. У межах цього заходу було влаштовано безліч виставок, на яких можна було побачити старовинні вироби й сучасні творіння, створені технікою квілінг [4].

Захоплення квілінгом не тільки відмінно впливає на розвиток фантазії, просторової уяви, але й чудово заспокоює нерви, угамовує агресію, знімає втому, розвиває дрібну моторику рук. Цим видом мистецтва можуть займатися і дорослі, і діти будь-якого віку.

Виготовлення проліска технікою квілінг

Матеріали для створення пролісків: картон, серветка паперова, смужки для квілінгу (3X300 мм), ножиці, клей, інструмент для квілінгу.

Крутимо роли для пелюсток, робимо форму «око».

Щільний рол для чашолистика з зелених смужок.

За допомогою ручки надаємо ролу форму конусу.

Заливаємо клей, добре розташовуємо, використовуючи зубочистку.

Вставляємо пелюстки.

Квітка готова.

Робимо декілька квіточок і приклеюємо стебло.

Смужку складаємо навпіл, склеюємо, кінчики приклеюємо до чашолистика.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, у контексті зазначеної теми необхідно зорієнтувати студентів у педагогічному виші та учнів у школі працювати не лише згідно з інструкціями, умовами, правилами, а й обов'язково з натхненням, задоволенням і милуванням красою, естетикою та гармонією об'єктивного світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бутенко В. Г. Формування естетичної компетентності майбутнього вчителя як педагогічна проблема / В. Г. Бутенко Теоретичні аспекти формування у молоді естетичного світогляду // Педагогічні науки : зб. наукових праць. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2008. – Вип. 1. – С. 307–311.
2. Бутенко Л. В. Учитель літератури : вияв творчості й краси : монографія / Л. В. Бутенко. – Херсон : Айлант, 2008. – 232 с.
3. Вихрущ В. О. Методика педагогіки : навчальний посібник / В. О. Вихрущ. – Тернопіль : Крок, 2011. – 256 с.
4. Квілінг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://faqukr.ru/hobbi/162621-istorija-kvilingu-istorija-tehniki-kvilling.html>
5. Марцева Л. А. Реалізація компетентнісного підходу в професійній освіті [Електронний ресурс] / Л. А. Марцева. – Режим доступу : http://pedmaster.ucoz.ua/ii_tom.pdf
6. Мірошник З.М. Психологічний супровід професійно особистісного становлення майбутніх практичних психологів : рольовий підхід / З. М. Мірошник // Психологічний супровід професійної підготовки майбутніх практичних психологів. Том III : колективна монографія / кол. авт., наук. ред. З. М. Мірошник. – Кривий Ріг : КПІ ДВНЗ «КНУ», 2015. – С. 7–20.
7. На допомогу вчителю початкових класів. 3 клас : для загальноосвіт. навч. закл. України. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2016. – 160 с.
8. Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / О. Пометун // Рідна школа. – 2005. – № 1. – С. – 65–69.
9. Професійна освіта : Словник : [навч. посіб.] / уклад. С. У. Гончаренко [та ін.] ; за ред. Н. Г. Ничкало. – К. : Вища шк., 2000. – 380 с.
10. Равен Дж. Компетентность в современном обществе : выявление, развитие и реализация / Дж. Равен ; [пер с англ.]. – М., 2002. – С. 279–298.
11. Уйсімбаева Н. Розвиток професійної компетентності – шлях до підготовки висококваліфікованих фахівців / Н. Уйсімбаева // Рідна школа. – 2006. – № 29. – С. 17–19.

12. Хуторской А. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58–64.

REFERENCES

1. Butenko, V. H. (2008). Formuvania estetychnoi kompetentnosti maibutnioho vchytelia yak pedahohichna problema [Forming an aesthetic competence of the future teacher as a pedagogic problem]. *Pedagogical sciences: The collection of studies, 1*, 307–311. Kherson: Pub-rs HDU.

2. Butenko, L. V. (2008). *Uchytel literatury: vyjav tvorchosti i krasy [The teacher of the literature: display of creation and beauty]*. Kherson: Ailant.

3. Vykhruzhch, V. O. (2011). *Metodyka pedahohiky [The pedagogics methodology]*. Ternopil: Krok.

4. *Quilling* (2012) Retrieved from : <http://faqukr.ru/hobbi/162621-istorija-kvilingu-istorija-tehniki-kvilling.html> (In Ukrainian).

5. Martseva, L. A. (2014). *Realizatsiia kompetentnisoho pidkhodu v profesiinii osviti [Realization of the competence approach in the professional education]*. Retrieved from: http://pedmaster.ucoz.ua/ii_tom.pdf (In Ukrainian).

6. Miroshnyk, Z. M. (2015). *Psykhologichnyi suprovid profesiino osobystisnoho stanovlenia maibutnikh praktychnykh psykhologiv: roliovyi pidkhid [Psychological tracking of the professional and personal formation of the future practical psychologists: role approach]*. Kryvyi Rih.

7. *Na dopomohy vchytelevi pochatkovykh klasiv. 3 klas: dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv Ukrainy [Helping the primary school teacher. Form 3: for the comprehensive school of Ukraine]* (2016). K.: Osvita publishing house.

8. Pometun, O. (2005). Kompetentnisnyi pidkhid – naivazhlyvishyi oriientyr rozvytku sychasnoi osvity [The competence approach is the main landmark of the modern educational development]. *Ridna shkola, 1*, 65–69.

9. Honcharenko, S. U. (Ed.) (2000). *Profesiina osvita: Slovnyk [The professional educational: dictionary]*. K.: Vyshcha shkola.

10. Raven, J. (2002). *Competentnost v sovremennom obshchestve: vyjavleniie, razvitiie i realizatsiia [The competence in the modern society: revelation, development and realization]*. Moscow. (In Russian).

11. Uisimbaieva, N. (2006). Rozvytok profesiinoi kompetentnosti – shlyakh do pidhotovky vysokokvalifikovanykh fakhivtsiv [Development of professional competence is the way for the highly skilled specialists' training]. *Ridna shkola, 29*, 17–19.

12. Hutorskoy, A. (2003). Kliuchevyie kompetentsii kak component lichnostno oriientirovannoi paradihmy obrazovaniia [Key competences as a component of the personal oriented educational paradigm]. *Narodnoie obrazovaniie, 2*, 58–64. (In Russian).

РЕЗЮМЕ

Федорова Людмила. Основные ориентиры эстетической компетентности в профессиональной подготовке будущих учителей начальной школы.

В статье акцентировано внимание на профессиональной подготовке учителей начальной школы, исходя из современной модели компетентности, разработанной Дж. Равеном.

Также раскрывается понятие «компетентность» и вопросы профессиональной подготовки будущих учителей начальных классов.

Кроме того, определены составляющие эстетической компетентности, а также вопросы, которые охватывает эстетическая компетентность будущего учителя.

Особого внимания, на наш взгляд, заслуживает компетентностный подход при определении эстетических ориентиров в подготовке специалистов для начальной школы.

Ключевые слова: учитель начальной школы, профессиональная подготовка будущего учителя, компетентность, компетентностный подход, эстетика, эстетическая компетентность учителя, эстетические качества учеников, эстетические ориентиры, квиллинг.

SUMMARY

Fedorova Ludmyla. The main landmarks of an aesthetic competence in professional training of the future primary school teachers.

In this article, we pay attention to the professional training of the future primary school teacher, based on an actual competence model, associated with determination of the decisive, system meaning of the personality's motivation vector in the strong relation to the process of the motivation skills formation, which was developed by J. Raven, by forming an aesthetic competence of the modern teacher.

One of the most effective ways of the future teacher's professional training for work in primary school is realization of the aesthetic landmarks, connected with formation of an aesthetic teacher's competence.

Particular aesthetic aspects of the teacher's work in the primary school will make some sense when we are talking about intellectual values, psychological culture, beauty of the nature, an aesthetic of the processes of the teacher's professional activity.

We try to solve these assignments with the help of integrated (nature study, career education, Ukrainian, literature, reading, music and art) and individual art work lessons, decorative arts and crafts and development, which is realized in the modern school. In connection with this, the professional teacher must be an aesthetically oriented and an aesthetically competent.

Transformation of the knowledge, skills and abilities in the competence promotes personal and professional development of the future teachers, who are able to react fast on social and educational changes.

The most important competence of the teacher is his/her own professional competence, which involves experience, knowledge, skills and psychological availability.

Also, we reveal "competence" definition and the question of the professional training for primary school teacher, such as: realizing of aesthetics by the person, understanding of the aesthetic society, where the person lives, discovery of the possibilities of the aesthetics person's activity, human beauty, beauty of the world, beauty of the nature, beauty of the process.

We must admit that the competence approach is the main in a definition of the main landmarks of an aesthetic competence in professional training of the future primary school teacher.

The author proposes beautiful, comprehensible and understandable technique, which is called "quilling".

Key words: primary school teacher, professional training of the primary school teacher, competence, competence approach, aesthetic, teacher's aesthetic competence, aesthetic qualities of pupils, aesthetic landmarks, quilling.

Зоя Шевців

Рівненський державний
гуманітарний університет

ORCID ID 0000-0002-0745-4625

DOI 10.24139/2312-5993/2017.02/171-181

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Проаналізовано результати експериментальної перевірки ефективності формування соціально-педагогічної компетентності майбутнього вчителя початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу у процесі професійної підготовки у вищому навчальному педагогічному закладі. Обґрунтовано, що запровадження моделі формування соціально-педагогічної компетентності позитивно впливає на динаміку розвитку її складових компетенцій: когнітивної, діяльнісної й особистісно фахової. Доведено, що професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі забезпечить ефективний процес формування соціально-педагогічної компетентності за умови впровадження розробленої моделі та дієвості педагогічних умов.

Ключові слова: професійна підготовка до роботи в інклюзивному середовищі, соціально-педагогічна компетентність майбутнього вчителя початкової школи, рівні сформованості.

Постановка проблеми. У контексті реалізації практичного втілення євроінтеграційних тенденцій захисту прав дітей на освіту відбулося чимало позитивних змін у системі освіти України. Зокрема, уже наявна правова база інклюзивної освіти, на виконання якої Міністерством освіти і науки України було ухвалено державну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на період до 2016 р.» і затверджено «План дій із запровадження інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах на 2009–2012 роки» [2]. Серед низки заходів Планом передбачається організація відповідної підготовки педагогів до роботи з дітьми з особливими потребами як ключового фактору розвитку інклюзивної освіти. Якісна підготовка студентів у ВНЗ має формувати в майбутнього вчителя початкової школи соціально-педагогічну компетентність виконання поліфункціональної професійної діяльності в умовах інклюзивного середовища загальноосвітнього навчального закладу.

Аналіз актуальних досліджень. Значущими дослідженнями підготовки вчителя в системі вищої освіти є праці А. Алексюка, Л. Вітвіцької, О. Біди, Н. Бібік, А. Глузмана, Н. Дем'яненко, М. Євтуха, І. Зимньої, І. Зязюна, Н. Кузьміної, А. Кузьмінського, З. Курлянд, В. Лугового, А. Маркової, Л. Савченко, Н. Побірченко, В. Сластьоніна та ін. Однак, залишається невивченим аспект процесу формування соціально-педагогічної